TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2013. gada 13. jūnijā*

Apelācija — Valsts reģionālais atbalsts — Atbalsts viesnīcu nozarei Sardīnijā — Jauns atbalsts — Grozījums pastāvošā atbalsta shēmā — Lēmums par procedūras koriģēšanu — Iespēja pieņemt šādu lēmumu — Regula (EK) Nr. 659/1999 — 4. panta 5. punkts, 7. panta 6. punkts, 10. panta 1. punkts, 13. panta 2. punkts, 16. pants un 20. panta 1. punkts — Atbalsta attīstību veicinoša iedarbība — Tiesiskās paļāvības aizsardzība

Apvienotās lietas no C-630/11 P līdz C-633/11 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2011. gada 21. novembrī (C-630/11 P) un 2011. gada 30. novembrī (no C-631/11 P līdz C-633/11 P) iesniedza

HGA srl , Golfo Aranči [*Golfo Aranci*] (Itālija),

Gimar srl , Sasāri [*Sassari*] (Itālija),

Coghene Costruzioni srl , Algēro [*Alghero*] (Itālija),

Camping Pini e Mare di Cogoni Franco & C. Sas , Kvartu Sant'elena [*Quartu SantElena*] (Itālija),

Immobiliare 92 srl , Arcakēna [*Arzachena*] (Itālija),

Gardena srl , Santateresa di Gallura [*Santa Teresa di Gallura*] (Itālija),

Hotel Stella 2000 srl , Olbija [*Olbia*] (Itālija),

Vadis srl , Valledorija [*Valledoria*] (Itālija),

Macpep srl , Sorso [*Sorso*] (Itālija),

San Marco srl , Algēro,

Due lune SpA , Milāna (Itālija),

Hotel Mistral di Bruno Madeddu & C. Sas , Algēro,

L'Esagono di Mario Azara & C. Snc , Santeodoro [*San Teodoro*] (Itālija),

Le Buganville srl , iepriekš *Le Buganville di Cogoni Giuseppe & C. Snc*, Villasimjusa [*Villasimius*] (Itālija),

Le Dune srl , iepriekš *Le Dune di Stefanelli Vincenzo* & *C. Snc*, Arbusa [*Arbus*] (Itālija) (C-630/11 P),

* Tiesvedības valoda – itāļu.

ko pārstāv *G. Dore*, *F. Ciulli* un *A. Vinci*, *avvocati*,

Regione autonoma della Sardegna , ko pārstāv *A. Fantozzi* un *G. Mameli*, *avvocati* (C 631/11 P),

Timsas srl , Areco [*Arezzo*] (Itālija), ko pārstāv *D. Dodaro* un *S. Pinna*, *avvocati* (C-632/11 P),

Grand Hotel Abi d'Oru SpA , Olbija, ko pārstāv *D. Dodaro* un *R. Masuri*, *avvocati* (C-633/11 P),

prasītāji,

otra lietas dalībniece –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *D. Grespan*, *C. Urraca Caviedes* un *G. Conte*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši Dž. Arestis [*G. Arestis*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabdžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents) un Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 28. februāra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2013. gada 21. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savās apelācijas sūdzībās *HGA srl*, *Gimar srl*, *Coghene Costruzioni srl*, *Camping Pini e Mare di Cogoni Franco & C. Sas*, *Immobiliare 92 srl*, *Gardena srl*, *Hotel Stella 2000 srl*, *Vadis srl*, *Macpep srl*, *San Marco srl*, *Due lune SpA*, *Hotel Mistral di Bruno Madeddu & C. Sas*, *L'Esagono di Mario Azara & C. Snc*, *Le Buganville srl*, *Le Dune srl* (turpmāk tekstā kopā – "*HGA*"), *Regione autonoma della Sardegna*, *Timsas srl* (turpmāk tekstā – "*Timsas*") un *Grand Hotel Abi d'Oru SpA* (turpmāk tekstā – "*Grand Hotel Abi d'Oru*") lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011. gada 20. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-394/08, T-408/08, T-453/08 un T-454/08 *Regione autonoma della Sardegna* u.c./Komisija (Krājums, II-6255. lpp., turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums"), ar kuru tā noraidīja viņu prasību atcelt Komisijas 2008. gada 2. jūlija Lēmumu 2008/854/EK par valsts atbalsta shēmu "1998. gada reģionālais likums Nr. 9 – Atbalsta Nr. 272/98 nepareiza izmantošana" C 1/04 (ex NN 158/03 un CP 15/2003) (OV L 302, 9. lpp.), ar kuru *Regione autonoma della Sardegna* piešķirtais atbalsts sākotnējām investīcijām viesnīcu nozares uzņēmumos Sardīnijā ir atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu un ir uzdots atgūt šo atbalstu no tā saņēmējiem (turpmāk tekstā – "strīdīgais lēmums").

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 659/1999

2 Saskaņā ar Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD 108. panta] piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.), 1. panta c) punktu "jauns atbalsts" ir "atbalsts, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, kas nav pastāvošs atbalsts, tostarp pastāvoša atbalsta grozījumi".

3 Atbilstoši šīs regulas 1. panta g) punktam "ļaunprātīgi izmantots atbalsts" ir "atbalsts, ko saņēmējs izmanto, pārkāpjot [apstiprinājuma] lēmumu".

4 Minētās regulas II nodaļā ar nosaukumu "Procedūra attiecībā uz paziņotu atbalstu" ietvertā 4. panta 5. punktā ir noteikts:

"Lēmumus, kas minēti 2., 3., un 4. punktā, [pēc paziņotā pasākuma iepriekšējās izskatīšanas] pieņem divos mēnešos. Minētais periods sākas dienā pēc pilnīga paziņojuma saņemšanas. [..]"

5 7. panta ar nosaukumu "Komisijas lēmumi izbeigt formālo izmeklēšanas procedūru", kas arī ir ietverts II nodaļā, 6. punktā ir precizēts, ka Komisija, "cik iespējams, cenšas pieņemt lēmumu 18 mēnešos pēc procedūras sākšanas".

6 Regulas Nr. 659/1999 III nodaļā ar nosaukumu "Procedūra attiecībā uz nelikumīgu atbalstu" ietvertā 10. panta 1. punktā ir noteikts, ka, ja – neatkarīgi no informācijas avota – Komisijas rīcībā ir ziņas par varbūtēji nelikumīgu atbalstu, "tā tūlīt izskata minēto informāciju".

7 Saskaņā ar šīs regulas 13. panta 2. punktu iespējami nelikumīga atbalsta gadījumos Komisijai nav saistošs termiņš, kas tostarp noteikts šīs regulas 4. panta 5. punktā un 7. panta 6. punktā.

8 Šīs pašas regulas 16. pantā tostarp ir paredzēts, ka 7., 10. un 13. pants ir piemērojams *mutatis mutandis* formālas izmeklēšanas procedūrā atbalsta ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā.

9 Regulas Nr. 659/1999 20. pants ir izteikts šādā redakcijā:

"1. Pēc Komisijas lēmuma sākt formālās izmeklēšanas procedūru visas ieinteresētās personas var iesniegt piezīmes saskaņā ar 6. pantu. Ieinteresētajām personām, kas iesniegušas šādas piezīmes, un visiem individuāla atbalsta saņēmējiem nosūta attiecīgā lēmuma, kuru Komisija pieņēmusi saskaņā ar 7. pantu, kopiju.

[..]

3. Pēc attiecīga lūguma visas ieinteresētās personas saņem visu to lēmumu kopijas, kas pieņemti saskaņā ar 4. un 7. pantu, 10. panta 3. punktu un 11. pantu."

Regula (EK) Nr. 794/2004

10 Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999 (OV L 140, 1. lpp.), 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) punkta nolūkiem izmaiņas esošajā atbalstā ir jebkādas pārmaiņas, izņemot pilnībā formāla vai administratīva rakstura izmaiņas, kas nevar ietekmēt novērtējumu par atbalsta pasākuma saderību ar kopējo tirgu.

1998. gada pamatnostādnes

11 Komisijas paziņojuma ar nosaukumu "Pamatnostādnes par valstu reģionālo atbalstu (98/C 74/06)" (OV C 74, 9. lpp.; turpmāk tekstā – "1998. gada pamatnostādnes") 4.2. punktā tostarp ir paredzēts, ka "atbalsta programmās ir jānosaka, ka pieteikums par atbalstu ir jāiesniedz, pirms sācies darbs projektos".

12 Saskaņā ar šo pamatnostādņu 6.1. punktu, neskarot šo pamatnostādņu 6.2. un 6.3. punktā izklāstītos pagaidu noteikumus, Komisija novērtēs reģionālā atbalsta atbilstību kopējam tirgum, pamatojoties uz šīm pamatnostādnēm, tiklīdz tās būs piemērojamas.

Tiesvedības priekšvēsture un strīdīgais lēmums

13 Šīs lietas rašanās faktus, kā tie izklāstīti pārsūdzētā sprieduma 1.–23. punktā, var apkopot šādi.

14 1998. gada 11. martā *Regione autonoma della Sardegna* pieņēma Reģionālo likumu Nr. 9, ar ko paredz stimulējošus pasākumus viesnīcu telpu atjaunošanai un pielāgošanai, kā arī noteikumus, ar ko groza un papildina 1993. gada 14. septembra Reģionālo likumu Nr. 40 (*legge regionale n° 9, incentivi per la riqualificazione e l'adeguamento delle strutture alberghiere e norme modificative e integrative della legge regionale 14 settembre 1993, n. 40*, publicēts 1998. gada 21. marta *Bollettino ufficiale della Regione Autonoma della Sardegna* Nr. 9; turpmāk tekstā – "Likums Nr. 9/1998"), kurš stājās spēkā 1998. gada 5. aprīlī.

15 Šī likuma 2. pantā Sardīnijas viesnīcu nozares uzņēmumiem bija paredzēts sniegt atbalstu sākotnējiem ieguldījumiem dotāciju un subsidēto aizdevumu veidā, kā arī atbalstu saskaņā ar *de minimis* noteikumu (turpmāk tekstā – "sākotnējā atbalsta shēma").

16 Ar 1998. gada 6. maija vēstuli Itālijas iestādes paziņoja Komisijai Likumu Nr. 9/1998, apņemoties neīstenot sākotnējo atbalsta shēmu pirms Komisijas iespējamā apstiprinājuma saņemšanas.

17 Ar 1998. gada 22. jūnija vēstuli iepriekš minētās iestādes, atbildot uz Komisijas lūgumu sniegt papildu informāciju, informēja Komisiju, ka sākotnējās atbalsta shēmas īstenošanas noteikumi tiks pieņemti tikai pēc tam, kad Komisija būs apstiprinājusi šo shēmu.

18 Ar 1998. gada 28. septembra vēstuli Itālijas iestādes informēja Komisiju arī par to, ka ar Likumu Nr. 9/1998 piešķirtais atbalsts attieksies vienīgi uz "turpmāk" realizējamajiem projektiem un ka šis nosacījums tiks apstiprināts minētā likuma īstenošanas noteikumos.

19 Ar 1998. gada 12. novembra Lēmumu SG(98) D/9547 Komisija apstiprināja ar Likumu Nr. 9/1998 ieviesto atbalsta shēmu "N 272/98 – Itālija – atbalsts viesnīcu nozarei" par saderīgu ar kopējo tirgu atbilstoši EKL 92. panta 3. punkta a) apakšpunktam (turpmāk tekstā – "apstiprinājuma lēmums").

20 *Assessore del Turismo, Artigianato e Commercio de la Regione autonoma della Sardegna* (Sardīnijas reģiona tūrisma, amatniecības un tirdzniecības nozares ģenerāldirektors) 1999. gada 29. aprīlī izdeva Rīkojumu Nr. 285 par Likuma Nr. 9/1998 piemērošanu (1999. gada 8. maija *Bollettino ufficiale della Regione Autonoma della Sardegna* Nr. 15; turpmāk tekstā – "Rīkojums Nr. 285/1999").

21 Šī rīkojuma 4. un 5. pantā attiecīgi bija paredzēts, ka piešķirtais atbalsts attiecas uz projektiem, kas īstenojami pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, un ka attaisnojamās izmaksas ir tās, kas radušās pēc minēto pieteikumu iesniegšanas. Tomēr atbilstoši minētā rīkojuma 17. pantam ar nosaukumu "Pārejas noteikumi" bija paredzēts, ka rīkojuma pirmās piemērošanas laikā attaisnojamas ir izmaksas, kas radušās, un palīdzība, kas sniegta pēc 1998. gada 5. aprīļa, dienas, kurā stājās spēkā Likums Nr. 9/1998.

22 2000. gada 27. jūlijā *Regione autonoma della Sardegna* pieņēma Rezolūciju Nr. 33/3 [*deliberazione n° 33/3*], ar ko atcēla Rīkojumu Nr. 285/1999 tā formas prasību pārkāpumu dēļ, un Rezolūciju Nr. 33/4 [*deliberazione n° 33/4*], ar ko ievieš jaunus sākotnējās atbalsta shēmas īstenošanas noteikumus.

23 Tajā pašā dienā *Regione autonoma della Sardegna* pieņēma arī Rezolūciju Nr. 33/6 [*deliberazione n° 33/6*], kurā bija paredzēts, ka tiktāl, ciktāl Rīkojuma Nr. 285/1999, kurā bija ietverti noteikumi, kas nav saderīgi ar Savienības tiesību normām, publicēšana varēja radīt situāciju, ka atbalsta iespējamie saņēmēji varētu domāt, ka visi pēc 1998. gada 5. aprīļa veiktie darbi ir uzskatāmi par attaisnojamiem atbalsta shēmā, Likuma Nr. 9/1998 pirmās piemērošanas laikā ir jāņem vērā darbi, kas veikti pēc šīs dienas, lai gan pieteikums atbalsta saņemšanai tika iesniegts pirmā ikgadējā uzaicinājuma iesniegt pieteikumus ietvaros.

24 Ar 2000. gada 2. novembra vēstuli Itālijas iestādes informēja Komisiju par Likuma Nr. 9/1998 īstenošanas noteikumiem, iesniedzot tai Rezolūcijas Nr. 33/4 kopiju, tomēr neminot Rezolūciju Nr. 33/6.

25 Atbildot uz lūgumu sniegt informāciju, Itālijas iestādes ar 2001. gada 25. aprīļa vēstuli, kurai arī šoreiz bija pievienota Rezolūcija Nr. 33/4, apstiprināja, ka īstenotā atbalsta shēma bija saderīga ar 1998. gada pamatnostādnēm.

26 Pēc sūdzības par sākotnējās atbalsta shēmas ļaunprātīgu izmantošanu saņemšanas Komisija 2003. gada 26. februārī lūdza Itālijas iestādēm papildinformāciju.

27 Savā 2003. gada 22. aprīļa atbildē Itālijas iestādes pirmo reizi minēja Rezolūciju Nr. 33/6.

28 Ar 2004. gada 3. februāra vēstuli Komisija paziņoja Itālijas Republikai par savu lēmumu par sākotnējās atbalsta shēmas ļaunprātīgu izmantošanu ar nosaukumu "Atbalsts C 1/04 (ex NN 158/03) – Atbalsta N 272/98 ļaunprātīga izmantošana - Sardīnijas Reģions - Uzaicinājums iesniegt apsvērumus saskaņā ar EKL 88. panta 2. punktu" (OV C 79, 4. lpp.; turpmāk tekstā – "lēmums par procedūras uzsākšanu"). Šajā lēmumā Komisija norādīja, ka, atļaujot piešķirt atbalstu ieguldījumu projektiem, kuri ir uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, Itālijas iestādes nav ievērojušas ne apstiprinājuma lēmumā ietverto pienākumu, ne arī 1998. gada pamatnostādnēs paredzētos nosacījumus. Komisija no tā secināja, ka, iespējams, bija notikusi ļaunprātīga sākotnējās atbalsta shēmas izmantošana Regulas Nr. 659/1999 16. panta nozīmē, un pauda šaubas par atbalsta, kas piešķirts ieguldījumu projektiem, kuri uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, saderīgumu.

29 Pēc tam, kad Komisija saņēma Itālijas iestāžu, kā arī *Grand Hotel Abi d'Oru* apsvērumus, 2006. gada 22. novembrī tā pieņēma lēmumu ar nosaukumu "Valsts atbalsts – Itālija – Valsts atbalsts Nr. C 1/2004 – Reģionālais likums Nr. 9/98[;] procedūras C 1/2004 kļūdu labojums un paplašinājums atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam - Uzaicinājums iesniegt apsvērumus saskaņā ar EK Līguma 88. panta 2. punktu" (OV 2007, C 32, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "lēmums par kļūdu labojumu") par labojumiem un paplašinājumiem procedūrā, kas tika uzsākta ar lēmumu par procedūras uzsākšanu. Šajā lēmumā par kļūdu labojumu pēc virsraksta "Iemesli, kuru dēļ procedūru laboja un paplašināja" Komisija tostarp norādīja, ka lēmumā par procedūras uzsākšanu nebija minēta Rezolūcija Nr. 33/6, lai gan, tieši pamatojoties uz šo dokumentu, 28 gadījumos esot piešķirts atbalsts ieguldījumu projektiem, kuri tika uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas dienas, nevis pamatojoties uz Rezolūciju Nr. 33/4, kā kļūdaini norādīts lēmumā par procedūras uzsākšanu. Turklāt Komisija norādīja, ka "atbalsta ļaunprātīgas izmantošanas" jēdziens Regulas Nr. 659/1999 – uz kuru bija atsauce lēmumā par procedūras uzsākšanu – 16. panta nozīmē attiecas uz situācijām, kurās apstiprināta atbalsta saņēmējs to izmanto pretēji nosacījumiem par atbalsta piešķiršanu, un tas nav paredzēts situācijām, kurās dalībvalsts, grozot pastāvošu atbalsta shēmu, rada jaunu nelikumīgu atbalstu.

30 2008. gada 2. jūlijā Komisija pieņēma strīdīgo lēmumu. Šajā lēmumā šī iestāde tostarp atklāja, ka ar Rezolūciju Nr. 33/6 paziņotajā pasākumā tika ieviesti tādi grozījumi, kas nebija saderīgi ar lēmuma par atbalsta shēmas apstiprināšanu noteikumiem. Toties šī rezolūcija Komisijai neesot tikusi paziņota, pārkāpjot EKL 88. panta 3. punktu un Itālijas Republikai saistošo sadarbības pienākumu atbilstoši EKL 10. pantam. Līdz ar to Komisija uzskata, ka saistībā ar tādu atbalsta shēmu kā faktiski piemēroto nav ievērots lēmums par atbalsta shēmas apstiprināšanu un atbalsta projekti, kuru īstenošana ir uzsākta pirms jebkāda pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, ir uzskatāmi par pretlikumīgiem.

31 Saistībā ar attiecīgā atbalsta saderību ar kopējo tirgu Komisija atbilstoši strīdīgā lēmuma tekstam uzskatīja, ka saskaņā ar Likumu Nr. 9/1998 piešķirtais valsts atbalsts, kuru Itālija nelikumīgi īstenojusi ar Rezolūciju Nr. 33/6, nav saderīgs ar kopējo tirgu, izņemot gadījumus, kad atbalsta saņēmējs ir iesniedzis pieteikumu atbalsta saņemšanai šīs atbalsta shēmas ietvaros pirms darbu uzsākšanas pie attiecīgā sākotnējo investīciju projekta. Saskaņā ar šī lēmuma 2. un 3. pantu Itālijas Republikai bija nekavējoties un efektīvā veidā no tā saņēmējiem jāatgūst nesaderīgais atbalsts, kas ir piešķirts atbilstoši šai shēmai, lēmuma izpilde bija jāpabeidz četru mēnešu laikā no tā paziņošanas dienas.

Pārsūdzētais spriedums

32 Prasītāji Vispārējā tiesā cēla vairākas prasības atcelt strīdīgo lēmumu. Šo prasību pamatojumam tie izvirzīja 13 pamatus, no kuriem trīs bija par procesuālo noteikumu pārkāpumiem, kuri bija pamatoti ar, pirmkārt, LESD 108. panta 2. punkta un Regulas Nr. 659/1999 pārkāpumu, otrkārt, ar LESD 297. panta 2. punkta trešās daļas un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu un, treškārt, ar pamatojuma nesniegšanu. Pārējie desmit pamati bija par materiālo tiesību normu pārkāpumiem, un tie bija pamatoti ar, pirmkārt, lēmuma par kļūdu labojumu juridiskā pamata neesamību, otrkārt, pilnvaru nepareizu izmantošanu, pieņemot šo lēmumu, treškārt, ar to, ka lēmumā par atbalsta apstiprināšanu nav minēts iepriekšēja pieteikuma nosacījums, ceturtkārt, ar kļūdainu attiecīgā atbalsta kvalificēšanu par nelikumīgu, piektkārt, ar 1998. gada pamatnostādņu nepiemērojamību, sestkārt, ar acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar to, vai pastāv attīstību veicinoša iedarbība, septītkārt, ar LESD 107. panta 3. punkta pārkāpumu, astotkārt, ar objektivitātes un konkurences aizsardzības principu pārkāpumu, devītkārt, par tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu un, desmitkārt, ar *de minimis* atbalsta noteikumu pārkāpumu.

33 Vispārējā tiesa noraidīja visus šos pamatus.

34 Pirmkārt, Vispārējā tiesa pārbaudīja lēmuma par kļūdu labojumu juridisko raksturu. Pēc tam, kad pārsūdzētā sprieduma 69. punktā tā konstatēja, ka noteikumos, kas reglamentē procedūru valsts atbalsta jomā, nav tieši paredzēts, ka uzsāktā procedūrā būtu jāpieņem lēmums par procedūras kļūdu labošanu un paplašināšanu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 71.–73. punktā nolēma šādi:

> “71 [..] ir loģiski un vēl jo vairāk iespējamo atbalsta shēmas saņēmēju interesēs ir tas, lai Komisijai gadījumā, ja pēc tam, kad tā ir pieņēmusi lēmumu par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, tā atklāj, ka minētais lēmums ir balstīts vai nu uz nepilnīgiem faktiem, vai arī uz šo faktu juridiski kļūdainu vērtējumu, būtu iespēja mainīt savu nostāju, pieņemot lēmumu par procedūras kļūdu labojumu. Faktiski šāds lēmums par procedūras kļūdu labojumu, kam seko jauns aicinājums ieinteresētajām personām iesniegt savus apsvērumus, ļauj tām reaģēt uz izmaiņām Komisijas pagaidu novērtējumā saistībā ar attiecīgo pasākumu, izsakot savu viedokli šajā jautājumā.
>
> 72 Turklāt ir jānorāda, ka Komisija varēja arī izvēlēties vispirms pieņemt lēmumu, ar ko izbeidz procedūru, un pēc tam jaunu lēmumu par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, balstoties uz tās grozīto juridisko vērtējumu, kam šajā gadījumā būtu tāds pats saturs kā lēmumam par procedūras kļūdu labojumu. Šādos apstākļos procesuālās ekonomijas apsvērumi un labas pārvaldības princips, šķiet, sliecas par labu lēmuma par procedūras kļūdu labojumu

pieņemšanai, nevis lēmuma, ar ko izbeidz procedūru un uzsāk jaunu procedūru, pieņemšanai. Šajā kontekstā jānorāda, ka procedūras priekšmeta kļūdu labojums ļāva Komisijai apstrīdētajā lēmumā ņemt vērā *Grand Hotel Abi d'Oru* apsvērumus, kas tika iesniegti pēc lēmuma par procedūras uzsākšanu pieņemšanas, kas tā nebūtu bijis gadījumā, ja Komisija būtu izbeigusi formālo izmeklēšanas procedūru, lai pēc tam uzsāktu jaunu.

73 Runājot par šāda lēmuma par procedūras kļūdu labojuma juridisko vērtējumu, ņemot vērā to, ka tas papildina lēmumu par procedūras uzsākšanu, lai tādējādi tajā izdarītu grozījumus, ir jāuzskata, ka tiem ir līdzīgs juridisks statuss. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka paziņojuma par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu mērķis ir tikai iegūt visa veida informāciju no ieinteresētajām personām, kas paredzēta Komisijas nākotnes rīcības izskaidrošanai (Tiesas 1973. gada 12. jūlija spriedums lietā 70/72 Komisija/Vācija, *Recueil*, 813. lpp., 19. punkts; Vispārējās tiesas 1996. gada 22. oktobra spriedums lietā T-266/94 *Skibsværftsforeningen* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1399. lpp., 256. punkts)."

35 Otrkārt, Vispārējā tiesa pārbaudīja iebildumus saistībā ar Regulā Nr. 659/1999 paredzēto termiņu neievērošanu. Iesākumā pārsūdzētā nolēmuma 96. punktā tā nolēma, ka šīs regulas 4. panta 5. punktā paredzētais divu mēnešu termiņš, lai izbeigtu iepriekšējās izskatīšanas stadiju, kura sākas dienā pēc pilnīga paziņojuma saņemšanas, nav piemērojams šajā lietā, jo attiecīgais atbalsts netika paziņots Komisijai. Turpinājumā attiecībā uz iepriekš minētās regulas 10. pantu, saskaņā ar kuru, tiklīdz Komisijas rīcībā ir ziņas par varbūtēji pretlikumīgu atbalstu, lai arī kāds nebūtu tā avots, tā nekavējoties pārbauda šīs ziņas, Vispārēja tiesa 97.–100. punktā uzskatīja, ka šis noteikums nav jāsaprot tādējādi, ka tas attiecas uz iepriekšējās izskatīšanas stadijas izbeigšanu, bet drīzāk tā, ka tas attiecas uz iepriekšējās izskatīšanas sākumu un šajā lietā pagājušais vairāk nekā vienpadsmit mēnešus ilgais termiņš starp sūdzības saņemšanu un lēmuma par procedūras uzsākšanu pieņemšanu nebija pārmērīgs. Visbeidzot pārsūdzētā sprieduma 101. punktā Vispārējā tiesa lēma, ka saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 13. panta 2. punktu un 16. pantu tādā gadījumā, ja atbalsts tiek prezumēts kā pretlikumīgs, tāpat kā gadījumā, ja tiek prezumēts, ka tas ir izmantots ļaunprātīgi, tad Komisijai tostarp nav saistošs šīs pašas regulas 7. panta 6. punktā paredzētais termiņš.

36 Treškārt, Vispārējā tiesa noraidīja pamatu par EKL 254. panta 3. punkta (tagad LESD 297. panta 2. punkta trešā daļa) un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu, pārsūdzētā sprieduma 106. un 107. punktā norādot, ka Komisijas valsts atbalsta jomas lēmumu adresātes vienmēr ir attiecīgās dalībvalstis, kā arī lēmums par kļūdu labojumu bija adresēts vienīgi Itālijas Republikai, nevis strīdīgā atbalsta saņēmējiem un līdz ar to LESD 297. panta 3. punktā Komisijai nav paredzēts pienākums paziņot *Grand Hotel Abi d'Oru* lēmumu par procedūras kļūdu labojumu.

37 Ceturtkārt, Vispārējā tiesa pārbaudīja pamatus par kļūdu, kvalificējot atbalstus par pretlikumīgiem, nevis kā tādiem, kuri ir izmantoti ļaunprātīgi. Šajā ziņā pārsūdzētā sprieduma 175.–180. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka atbalsts, kurš ir piešķirts, pamatojoties uz pilnīgi citu – no apstiprinājuma lēmuma – atšķirīgu juridisko pamatu, ir jāuzskata par jaunu atbalstu šīs Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) punkta nozīmē. Savukārt no Rezolūcijas Nr. 33/6 izrietošo grozījumu nevar kvalificēt par mazsvarīgu vai nenozīmīgu, ciktāl no 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta izriet, ka Komisija valsts reģionālā atbalsta shēmu apstiprināšanai vienmēr ir piemērojusi nosacījumu, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz pirms projektu īstenošanas uzsākšanas. Šis jaunais atbalsts saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta f) punktu ir jākvalificē kā pretlikumīgs atbalsts, jo grozījumi apstiprinātajā shēmā, kurus *Regione autonoma della Sardegna* veica, pieņemot Rezolūciju Nr. 33/6, netika paziņoti Komisijai.

38 Piektkārt, Vispārējā tiesa izskatīja pamatu par acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar to, vai atbalstam ir attīstību veicinoša iedarbība. Pēc tam, kad pārsūdzētā sprieduma 215. punktā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka kritērijs par to, ka pieteikums atbalsta saņemšanai ir agrāks salīdzinājumā ar investīciju projekta uzsākšanu, ir vienkāršs kritērijs, kas ir piemērots un atbilstošs, lai ļautu Komisijai prezumēt, ka atbalsta shēmai ir attīstību veicinoša iedarbība, pārsūdzētā sprieduma 226. punktā tā uzsvēra, ka ir jāpārbauda, vai prasītājas pirmajā instancē ir pierādījušas šīs atbalsta shēmas

piemērotību, lai garantētu veicinošu iedarbību, pat ja pirms investīciju projekta izpildes uzsākšanas pieteikums nav iesniegts. Turpinājumā pārsūdzētā sprieduma 227. punktā Vispārējā tiesa kā neatbilstošus noraidīja tos prasītāju pirmajā instancē argumentus, kuri attiecas uz saņēmēju īpašo situāciju vai rīcību, jo strīdīgā lēmuma priekšmets bija atbalsta shēma, nevis individuālais atbalsts. Pārsūdzētā sprieduma 231.–237. punktā Vispārējā tiesa noraidīja prasītāju argumentu par to, ka Likuma Nr. 9/1998 stāšanās spēkā vien sniedza uzņēmumiem pārliecību, ka tie varēs iegūt atbalstu. It īpaši pārsūdzētā sprieduma 232. un 233. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka, ja Komisija nebija pieņēmusi lēmumu par paziņota atbalsta saderību, tad vienīgi apstāklis, ka valsts iestādes ir pieņēmušas tiesību normas, kurās ir paredzēta atbalsta shēmas ieviešana, nevarēja viest iespējamajiem šīs shēmas ieguvējiem pārliecību, ka tie varēs izmantot tajā paredzēto atbalstu.

39 Sestkārt, Vispārējā tiesa noraidīja pamatu par objektivitātes principa un konkurences aizsardzības principa pārkāpumu, pārsūdzētā sprieduma 255. punktā norādot, ka desmit uzņēmumi, kurus bija minējuši prasītāji pirmajā instancē un kuri bija iesnieguši pieteikumus atbalsta saņemšanai atbilstoši Rīkojumā Nr. 285/1999, kurš vēlāk tika atcelts, paredzētajai procedūrai, neatradās līdzīgā situācijā ar prasītājiem pirmajā instancē, jo pēdējās minētās personas nebija iesniegušas nevienu pieteikumu atbalsta saņemšanai pirms darbu uzsākšanas ieguldījumu projektos, savukārt aplūkotie desmit uzņēmumi bija faktiski iesnieguši pieteikumus, pamatojoties uz īstenošanas rīkojumu, kurš vēlāk tika atcelts.

40 Visbeidzot, Vispārējā tiesa izskatīja pamatu par tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu. Šajā ziņā tā vispirms pārsūdzētā sprieduma 274. punktā atgādināja, ka atsauce uz tiesisko paļāvību par valsts atbalsta likumību pēc būtības var tikt izdarīta vienīgi tad, ja nepastāv izņēmuma apstākļi un ja šis atbalsts ir piešķirts, ievērojot EKL 88. pantā paredzēto procedūru (tagad LESD 108. pants). Rūpīgam saimnieciskās darbības subjektam parasti būtu jāspēj pārliecināties, vai šī procedūra ir tikusi ievērota. Turpinot Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 275. punktā norādīja, ka šajā lietā strīdīgā atbalsta saņēmēji principā nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību par šī atbalsta likumību, ņemot vērā, ka apstiprinājuma lēmumā skaidri bija norādīts, ka Komisijas apstiprinājums attiecas vienīgi uz atbalstu projektiem, kuri bija uzsākti pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Visbeidzot, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka nevienu no apstākļiem, uz kuriem atsaukušies prasītāji un personas, kas iestājušās lietā pirmajā instancē, nevar atzīt par tādu, ar ko varētu attaisnot strīdīgā lēmuma atcelšanu. It īpaši attiecībā uz valsts iestāžu sniegtajām garantijām un dažādām darbībām Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 281. punktā secināja, ka ieinteresētās personas varēja balstīt tiesisko paļāvību tikai uz Savienības kompetento iestāžu garantijām.

Lietas dalībnieku prasījumi un tiesvedība Tiesā

41 Apelācijas sūdzības iesniedzēju prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— atcelt strīdīgo lēmumu un

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus (lietās C-632/11 P un C-633/11 P).

42 Komisijas prasījumi Tiesai ir noraidīt apelācijas sūdzības un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

43 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2012. gada 29. marta rīkojumu lietas no C-630/11 P līdz C-633/11 P tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par apelācijas sūdzībām

44 Savu apelācijas sūdzību pamatojumam apelācijas sūdzību iesniedzēji izvirza septiņus pamatus, kuri attiecas uz, pirmkārt, lēmuma par kļūdu labojuma pretlikumību, otrkārt, LESD 297. panta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu, treškārt, Regulā Nr. 659/1999 noteikto termiņu neievērošanu, ceturtkārt, kļūdaino atbalsta kvalifikāciju par jaunu un prettiesisku atbalstu, piektkārt, par acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar attiecīgā atbalsta veicinošo iedarbību, sestkārt, objektivitātes principa un konkurences aizsardzības principu pārkāpumu un, septītkārt, tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu.

Pamats attiecībā uz lēmuma par kļūdu labojumu pretlikumību

Lietas dalībnieku argumenti

45 *HGA* pārmet Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētā sprieduma 71. punktā tā ir nolēmusi, ka Komisijai bija tiesības veikt kļūdu labojumu un paplašinājumu formālās izmeklēšanas procedūrā, kaut arī Regulā Nr. 659/1999 nav paredzēts juridiskais pamats šādam nolūkam. Turklāt Vispārējā tiesa pretrunā tās Reglamenta 81. pantam neesot atbildējusi uz argumentu par to, ka Komisijai nevar būt atļauts veikt kļūdu labojumu lēmumā par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, pamatojoties uz tādu dokumentu kā Rezolūcija Nr. 33/6, kurš bija tās rīcībā jau minētās procedūras uzsākšanas brīdī. Šādu kļūdas labojumu, pat ja to atzītu par tiesisku, būtu jāpamato ar pierādījumiem, kuri ir iegūti pēc attiecīgā atbalsta sākotnējās kvalifikācijas.

46 Komisija uzskata, ka šis arguments ir nepieņemams, ciktāl prasītājas aicina Tiesu veikt jaunu pirmajā instancē izvirzītu argumentu izskatīšanu pēc būtības. Katrā ziņā šis pamats esot nepamatots.

–Tiesas vērtējums

47 Gadījumā, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apstrīd to, kā Vispārējā tiesa ir interpretējusi vai piemērojusi Savienības tiesības, tad pirmajā instancē izskatītos tiesību jautājumus var no jauna izskatīt apelācijas tiesvedībā. Ja apelācijas sūdzības iesniedzējs nevarētu savu apelācijas sūdzību balstīt uz pamatiem un argumentiem, kurus tas jau ir izmantojis Vispārējā tiesā, tad apelācijas sūdzība zaudētu daļu no savas jēgas (skat. it īpaši 2011. gada 9. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-465/09 P līdz C-470/09 P *Diputación Foral de Vizcaya* u.c./Komisija, 79. punkts).

48 Šajā tiesvedībā *HGA* ir iesniedzis juridiskus argumentus, ar ko konkrētā veidā tiek kritizēti pārsūdzētā sprieduma 69.–72. punkts tajā ziņā, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini lēmusi, ka Komisijai bija tiesības pieņemt lēmumu par kļūdu labojumu.

49 Tātad Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.

50 Attiecībā uz šī jautājuma būtību, pirmkārt, ir tiesa, kā to arī apgalvo *HGA* un kā uz to arī norāda Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 69. punktā, ka noteikumos, kas reglamentē procedūru valsts atbalsta jomā, nav tieši paredzēts, ka procedūrā, kas ir uzsākta, būtu jāpieņem lēmums par procedūras kļūdu labojumu un paplašināšanu.

51 Šim konstatējumam tomēr nevar būt tādas sekas, ka Komisijai būtu aizliegts veikt kļūdu labojumu vai attiecīgā gadījumā formālās izmeklēšanas procedūras paplašināšanu, ja tā ievēro, ka lēmums par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu ir bijis pamatots ar nepilnīgiem faktiem vai ar kļūdainu šo faktu juridisko kvalifikāciju. Šajā ziņā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 72. punktā ir pamatoti uzskatījusi, ka procesuālās ekonomijas apsvērumi un labas pārvaldības princips, šķiet, sliecas par labu

lēmuma par procedūras kļūdu labojumu pieņemšanai, nevis lēmuma, ar ko izbeidz procedūru un uzsāk jaunu procedūru, pieņemšanai, kas būtībā nozīmētu tāda lēmuma pieņemšanu, kura saturs būtu identisks lēmuma par kļūdu labojumu saturam.

52 Ar šādu kļūdu labojumu un paplašinājumu tomēr nedrīkst aizskart ieinteresēto personu procesuālās tiesības.

53 Šajā lietā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 74. punktā konstatēja, ka lēmumam par procedūras kļūdu labojumu bija pievienots aicinājums ieinteresētajām personām iesniegt savus apsvērumus, kas ļauj tām reaģēt uz šādi veiktajiem grozījumiem.

54 Šādos apstākļos nevar atzīt par pamatotu argumentu par tieša juridiskā pamata neesamību, lai pieņemtu lēmumu par kļūdu labojumu.

55 Otrkārt, *HGA* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav atbildējusi uz argumentu, ka Komisijai neesot atļauts veikt kļūdu labojumu lēmumā par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, pamatojoties uz tādu dokumentu kā Rezolūcija Nr. 33/6, kurš bija tās rīcībā jau minētās procedūras uzsākšanas brīdī.

56 Šajā ziņā ir jāatgādina arī, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Vispārējai tiesai atbilstoši Tiesas statūtu 36. pantam, kas piemērojams tiesvedībai Vispārējā tiesā saskaņā ar šo pašu Statūtu 53. panta pirmo daļu un Vispārējās tiesas Reglamenta 81. pantu, nav pienākuma sniegt izklāstu, kurā izsmeļoši un pa vienam būtu aplūkoti visi lietas dalībnieku paustie argumenti. Vispārējās tiesas pamatojums līdz ar to var būt netiešs ar nosacījumu, ka tas ļauj ieinteresētajām personām saprast, kādu iemeslu dēļ Vispārējā tiesa nav apstiprinājusi to argumentus, un Tiesai iegūt pietiekami daudz informācijas, lai īstenotu savu pārbaudi (skat. it īpaši 2009. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-440/07 P Komisija/*Schneider Electric*, Krājums, I-6413. lpp., 135. punkts).

57 Šajā lietā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 71. punktā ir norādījusi, ka lēmumu par kļūdu labojumu var pieņemt, lai novērstu gan sākotnēji konstatētus nepilnīgus faktus, gan šo faktu kļūdainu juridisko kvalifikāciju. Turklāt no pārsūdzētā sprieduma 74. punkta izriet, ka lēmumā par kļūdu labojumu šajā prasībā attiecīgās atbalsta shēmas juridisko vērtējumu, kas ietverts lēmumā par procedūras uzsākšanu, bija nepieciešams koriģēt, precizējot, ka šajā gadījumā ir runa nevis par apstiprinātas atbalsta shēmas ļaunprātīgu izmantošanu, bet par prettiesisku atbalsta shēmu.

58 Saistībā ar īpašo procedūru valsts atbalsta jomā ir tikai loģiski, ka sākotnēji veikto juridisko novērtējumu var labot ne tikai pēc tam, kad atklājas iepriekš nezināms faktu elements, kā to atzīst *HGA*, bet arī pēc Komisijas rīcībā jau esošu faktu padziļinātākas izpētes.

59 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa ir netieši, taču neapšaubāmi ļāvusi prasītajiem uzzināt iemeslus, kuru dēļ nav pieņemti to argumenti, un šī iemesla dēļ tā ir arī Tiesas rīcībā nodevusi pietiekami daudz informācijas, lai tā varētu īstenot savu pārbaudi.

60 Līdz ar to prasītājiem nav pamata prasīt atcelt pārsūdzēto spriedumu, kurš iepriekš minēto iemeslu dēļ ir pietiekami pamatots.

61 Šādos apstākļos pamats par lēmuma par kļūdu labojumu pretlikumību ir jānoraida kā nepamatots.

Pamats par LESD 297. panta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

62 *Grand Hotel Abi d'Oru* būtībā apgalvo, ka tam bija jāpaziņo par lēmumu par kļūdu labojumu, jo šis lietas dalībnieks pēc lēmumā par procedūras uzsākšanu ietvertā uzaicinājuma iesniedza apsvērumus par strīdīgo atbalsta shēmu. Turklāt tiek apgalvots, ka pārsūdzētā sprieduma pamatojumā esot pieļauta pretruna, jo Vispārējā tiesa šī sprieduma 71. un 72. punktā ir uzskatījusi, ka lēmumu par kļūdu labojumu pamatoja vajadzība saglabāt atbalsta saņēmēju interesi iesniegt apsvērumus, vienlaikus Vispārējā tiesa šī paša sprieduma 106. un 107. punktā ir secinājusi, ka *Grand Hotel Abi d'Oru* nevajadzēja uzskatīt par lēmuma par kļūdu labojumu adresātu. Lemjot, ka pietiek ar to, ka lēmumu par kļūdu labojumu paziņo tikai dalībvalstīm, kā tas ir arī lēmuma par procedūras uzsākšanu gadījumā, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi arī LESD 297. panta 2. punkta trešo daļu un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punktu.

63 Komisija uzskata, ka pārsūdzētā sprieduma pamatojumā nav pieļauta neviena pretruna vai kļūda, jo Komisijas pieņemto lēmumu valsts atbalsta jomā vienīgais adresāts ir attiecīgā valsts. Turklāt Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkts neesot piemērojams šajā lietā.

Tiesas vērtējums

64 Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 105.–107. punktā norādīja, ka, pirmkārt, saskaņā ar EKL 254. panta 3. punktu (tagad LESD 297. panta 2. punkta trešā daļa) lēmumus paziņo to adresētiem, otrkārt, Komisijas lēmumu valsts atbalsta jomā adresāti vienmēr ir attiecīgās dalībvalstis un, treškārt, lēmums par kļūdu labojumu bija adresēts nevis strīdīgā atbalsta shēmas saņēmējiem, bet vienīgi Itālijas Republikai. Tādējādi Vispārējā tiesa varēja secināt, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, ka EKL 254. panta 3. punktā Komisijai nav paredzēts pienākums paziņot *Grand Hotel Abi d'Oru* lēmumu par kļūdu labojumu.

65 Turklāt nav nekādas pretrunas starp šo secinājumu un pārsūdzētā sprieduma 71. un 72. punktā minēto secinājumu, ka lēmums par kļūdu labojumu ļāva ieinteresētajām pusēm reaģēt uz grozījumiem, kas bija izdarīti Komisijas pagaidu novērtējumā par strīdīgo shēmu. Lēmuma par kļūdu labojumu nepaziņošana ieinteresētajām pusēm tām neliedza iesniegt savus apsvērumus, jo ir acīmredzams, ka šis lēmums, kam bija pievienots uzaicinājums iepriekš minētajām pusēm iesniegt apsvērumus, tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

66 Attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punktu ir acīmredzams, ka tas nav piemērojams šajā lietā, kā to ir norādījusi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 110. un 111. punktā. Saskaņā ar šo tiesību normu visas ieinteresētās personas, kas pēc Komisijas lēmuma uzsākt formālās izmeklēšanas procedūru ir iesniegušas piezīmes, saņem lēmuma, kuru Komisija pieņēmusi "saskaņā ar [šīs regulas] 7. pantu", kopiju. Savukārt minētais 7. pants attiecas vienīgi uz Komisijas lēmumiem izbeigt formālo izmeklēšanas procedūru.

67 No tā izriet, ka lēmumu par kļūdu labojumu nevar kvalificēt kā "lēmumu, kurš pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 7. pantu".

68 Tātad pamats par LESD 297. panta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu ir jāatzīst par nepamatotu.

Pamats par Regulā Nr. 659/1999 noteikto termiņu neievērošanu

Lietas dalībnieku argumenti

69 *HGA* pārmet Vispārējai tiesai, ka, pirmkārt, tā pārsūdzētā sprieduma 99.–101. punktā ir kļūdaini uzskatījusi, ka Regulas Nr. 659/[19]99 4. panta 5. punktā noteiktais divu mēnešu termiņš ir piemērojams tikai atbalstiem, par kuriem ir paziņots. Tā kā šīs tiesību normas *ratio legis* ir garantēt, ka procedūrā tiek ievēroti paredzami termiņi, tad šāds termiņš ir jāpiemēro arī gadījumā, ja procedūra ir uzsākta pēc sūdzības saņemšanas.

70 Otrkārt, Vispārējā tiesa esot kļūdījusies attiecībā uz šīs regulas 10. panta 1. punkta piemērošanas jomu, saskaņā ar kuru Komisijai ir pienākums nekavējoties izskatīt tās rīcībā esošo informāciju. *HGA* apgalvo, ka šī tiesību norma ir jāinterpretē pēc analoģijas ar LESD 263. un 265. pantu tajā ziņā, ka Komisijai nepaziņota atbalsta gadījumā ir pienākums uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru divu mēnešu laikā, sākot no atbilstošas informācijas saņemšanas. Tomēr šajā lietā Komisija esot gaidījusi deviņus mēnešus kopš Rezolūcijas Nr. 33/6 saņemšanas, lai uzsāktu formālo izmeklēšanas procedūru, tādējādi pārkāpjot Regulas Nr. 659/[19]99 10. panta 1. punktu.

71 Treškārt, esot pārkāpts arī Regulas Nr. 659/[19]99 7. panta 6. punkts, jo formālā izmeklēšanas procedūra netika pabeigta 18 mēnešu termiņā, pretēji tam, kas ir paredzēts šajā pantā. Tā kā iesākumā šī procedūra tika uzsākta par atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu, tad esot jāpiemēro šīs regulas 16. pants, kurā ir atsauce uz 7. pantu. Katrā ziņā, tā kā procedūra ilga četrarpus gadus, esot pārkāpts jebkāds saprātīgs termiņš.

72 Komisija apgalvo, ka iebildums par Regulas Nr. 659/[19]99 7. panta 6. punkta pārkāpumu nav pieņemams, jo *HGA* nav precizējis, kurus pārsūdzētā sprieduma punktus tas kritizē. Katrā ziņā prettiesiska atbalsta gadījumā neesot piemērojama ne iepriekš minētā Regulas Nr. 659/1999 tiesību norma, ne arī tās 4. panta 5. punkts. Turklāt Vispārējās tiesas veiktajā šīs regulas 10. panta 1. punkta interpretācijā neesot pieļauta nekāda veida kļūda tiesību piemērošanā.

Tiesas vērtējums

73 Ir jānoraida Komisijas celtā iebilde par nepieņemamību attiecībā uz pārmetumu par Vispārējās tiesas izdarīto Regulas Nr. 659/1999 7. panta 6. punkta pārkāpumu. Šo pārmetumu konkrēti pamatojošie juridiskie argumenti ļauj identificēt sprieduma fragmentus, pret kuriem *HGA* vēršas savā apelācijas sūdzībā.

74 Attiecībā uz būtību, pirmkārt, ir jākonstatē, ka no Regulas Nr. 659/1999 4. panta 5. punkta un 7. panta 6. punkta teksta nepārprotami izriet, ka tie ir piemērojami vienīgi paziņota atbalsta gadījumā. Turklāt šīs regulas 13. panta 2. punktā ir tieši noteikts, ka iespējama prettiesiska atbalsta gadījumā Komisijai nav saistoši termiņi, kuri tostarp ir paredzēti šīs regulas 4. panta 5. punktā un 7. panta 6. punktā.

75 Šis secinājums turklāt izriet no Tiesas judikatūras, atbilstoši kurai, ja par prettiesisko atbalstu nav paziņots, Komisijai nav saistoša tiesību norma par izskatīšanu divu mēnešu termiņā, kura ir paredzēta Regulas Nr. 659/1999 4. panta 5. punktā (2011. gada 28. jūlija spriedums apvienotajās lietās no C-471/09 līdz C-473/09 P *Diputación Foral de Vizcaya* u.c./Komisija, 129. punkts).

76 Tātad Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā pārsūdzētā sprieduma 96. un 101. punktā lemjot, ka Komisijai nebija saistošs termiņš, kas noteikts Regulas Nr. 659/1999 4. panta 5. punktā un 7. panta 6. punktā, jo par apstrīdēto [atbalsta] shēmu nebija paziņots.

77 Vispārējā tiesa turklāt nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 101. punktā lemjot, ka atbalsta ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā *mutatis mutandis* ir jāpiemēro Regulas Nr. 659/1999 13. panta 2. punkts, kā tas izriet no šīs regulas 16. panta.

78 Otrkārt, attiecībā uz iebildumu par Regulas Nr. 659/1999 10. panta 1. punkta pārkāpumu ir jāatgādina, ka saskaņā ar šo tiesību normu, ja – neatkarīgi no informācijas avota – Komisijas rīcībā ir ziņas par varbūtēji nelikumīgu atbalstu, tā tūlīt izskata šo informāciju.

79 Tomēr šo prasību nevar interpretēt, kā to iesaka *HGA*, balstoties uz apgalvoto analoģiju ar LESD 263. un 265. panta tiesību normām, tādējādi, ka Komisijai ir noteikts pienākums pabeigt apgalvoti prettiesiska atbalsta izskatīšanu divu mēnešu termiņā. Šajā ziņā pietiek norādīt uz šī sprieduma 74.–76. punktu.

80 Attiecībā uz argumentu par to, ka esot ticis pārkāpts Regulas Nr. 659/1999 10. panta 1. punkts tādēļ, ka starp brīdi, kad *Regione autonoma della Sardegna* nosūtīja Rezolūciju Nr. 33/6, un brīdi, kad Komisija pieņēma lēmumu par procedūras uzsākšanu, bija pagājuši deviņi mēneši, kaut arī iepriekš minētajā 10. panta 1. punktā Komisijai ir noteikts nekavējoties izskatīt tās rīcībā esošo informāciju, ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 97. punktā uzskatīja, ka šīs regulas 10. panta 1. punkts ir jāsaprot nevis tādējādi, ka tas attiecas uz iepriekšējās izskatīšanas stadijas pabeigšanu, bet drīzāk tā, ka tas attiecas uz iepriekšējās izskatīšanas sākumu. Tātad, ja vien nav norādes par pretējo, minētā termiņa beigšanās nenozīmē, ka Komisija nav izpildījusi tās pienākumu izskatīt lietu nekavējoties, kā tas ir prasīts iepriekš minētā 10. panta 1. punktā.

81 Tomēr ir svarīgi atgādināt, ka Komisijai ir pienākums rīkoties sapratīgā termiņā saistībā ar valsts atbalsta izmeklēšanas procedūru un tai nav atļauts palikt bezdarbības stāvoklī iepriekšējas izskatīšanas stadijā (skat. iepriekš minēto 2011. gada 28. jūlija spriedumu lietā *Diputación Foral de Vizcaya* u.c./Komisija, 129. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Vēl ir jāpiebilst, ka laikposma līdz spriedumam saprātīgums ir jāvērtē, ņemot vērā tādus katras atsevišķas lietas apstākļus kā lietas sarežģītība un lietas dalībnieku uzvedība (šajā ziņā skat. 2007. gada 25. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-403/04 P un C-405/04 P *Sumitomo Metal Industries* un *Nippon Steel*/Komisija, Krājums, I-729. lpp., 116. punkts un tajā minētā judikatūra).

83 Starp sūdzības saņemšanu un lēmumu par procedūras uzsākšanu pagāja nedaudz vairāk kā vienpadsmit mēnešu ilgs laikposms, tādos apstākļos kā šajā lietā to nevar uzskatīt par pārmērīgu, turklāt tam raksturīgs papildu informācijas sniegšanai nepieciešamais laiks, kā to pamatoti lēma Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 100. punktā.

84 Treškārt un visbeidzot, attiecībā uz apgalvoto nesaprātīgo administratīvās procedūras ilgumu, to ņemot kopā, proti, vairāk nekā četrarpus gadi, sākot no procedūras uzsākšanas, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 162. punktā norādīja, ka, kaut arī var šķist, ka formālās izmeklēšanas procedūra šajā lietā bija ilga, tomēr Komisijai nekādā ziņā nav saistošs astoņpadsmit mēnešu termiņš, kas ir noteikts Regulas Nr. 659/1999 7. panta 6. punktā.

85 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, kā nepamatots ir jānoraida pamats par Regulā Nr. 659/1999 noteikto termiņu neievērošanu.

Pamats par kļūdaino atbalsta kvalifikāciju par jaunu un tātad prettiesisku atbalstu

Lietas dalībnieku argumenti

86 *HGA* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzētā sprieduma 175.–180. punktā ir kvalificējusi strīdīgo shēmu par jaunu un prettiesisku atbalstu, nevis drīzāk kā pastāvošu atbalstu. Ņemot vērā, ka Likums Nr. 9/1998 nebija šķērslis, lai piešķirtu atbalstu uzņēmumiem, kuri ir uzsākuši darbus pirms atbalsta pieteikuma iesniegšanas, tad Rīkojumā Nr. 33/6 šis atbalsts neesot grozīts un, vēl jo vairāk, tas neesot grozīts būtiski.

87 Komisija uzskata, ka šis pamats ir nepieņemams, jo *HGA* aicina Tiesu veikt jaunu faktisko apstākļu novērtējumu, kas nav atļauts apelācijas sūdzībā. Minētais pamats esot katrā ziņā neefektīvs, jo Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 186. punktā esot konstatējusi, ka tiesību norma, kuras dēļ strīdīgā shēma ir pretlikumīga un nesaderīga ar kopējo tirgu, nav iekļauta Likumā Nr. 9/1998. Katrā ziņā šis pamats esot nepamatots, jo ar Rezolūciju Nr. 33/6 esot veikts būtisks grozījums pastāvošajā atbalsta shēmā, ar to ieviešot jaunu prettiesisku atbalsta shēmu.

Tiesas vērtējums

88 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, kad Vispārējā tiesa ir konstatējusi vai novērtējusi faktus, Tiesa saskaņā ar LESD 256. pantu ir kompetenta kontrolēt šo faktu juridisko kvalifikāciju un tiesiskās sekas, kuras Vispārējā tiesa ir paredzējusi (skat. 2006. gada 6. aprīļa spriedumu lietā C-551/03 P *General Motors* /Komisija, Krājums, I-3173. lpp., 51. punkts, un 2008. gada 22. maija spriedumu lietā C-266/06 P *Evonik Degussa*/Komisija, 72. punkts).

89 *HGA* būtībā kritizē Vispārējās tiesas veikto juridisko kvalifikāciju, tai uzskatot strīdīgo shēmu par jaunu un prettiesisku atbalstu. Šis pamats tātad ir pieņemams.

90 Saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) punktu jauns atbalsts ir "atbalsts, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, kas nav pastāvošs atbalsts, tostarp pastāvoša atbalsta grozījumi". Šajā ziņā atbilstoši Regulas Nr. 794/2004 4. panta 1. punktam kā pastāvoša atbalsta grozījums, lai piemērotu Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) punktu, tiek kvalificētas visas pārmaiņas, kas nav vienkārši formāla vai administratīva rakstura modifikācijas, kuras nevar ietekmēt valsts atbalsta pasākuma konkurētspējas novērtējumu kopējā tirgū.

91 Šajā lietā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 178. un 179. punktā secināja, ka ar Rezolūciju Nr. 33/6 ieviestie grozījumi nebija mazsvarīgi vai nenozīmīgi, līdz ar to strīdīgā shēma saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) punktu bija jākvalificē kā jauns, nevis kā pastāvošs atbalsts.

92 Arguments par to, ka ar Rezolūciju Nr. 33/6 netika grozīta ar Likumu Nr. 9/1998 ieviestā shēma vai ka katrā ziņā šis grozījums nebija būtisks, tātad nav pietiekams, lai kvalificētu strīdīgo atbalstu par jaunu atbalstu, un tātad šis arguments ir jānoraida.

93 Pirmkārt, *HGA* nevar apgalvot, ka ar Rezolūcijas Nr. 33/6, kurā ir ļauts ņemt vērā dažus projektus, kas uzsākti pirms pieteikuma iesniegšanas, pieņemšanu nav grozīta ar Likumu Nr. 9/1998 ieviestā shēma. Pirmām kārtām, Likumā [Nr. 9/1998] nekas nav minēts par laika attiecībām starp pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanu un darbu uzsākšanu, kā to ir konstatējusi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 186. punktā. Otrām kārtām, kā ir norādīts pārsūdzētā sprieduma 5. punktā, Itālijas iestādes informēja Komisiju, ka ar šo likumu piešķirtais atbalsts attieksies vienīgi uz "turpmāk" realizējamajiem projektiem un ka šis nosacījums tiks apstiprināts minētā likuma īstenošanas noteikumos.

94 Otrkārt, šo grozījumu nevar kvalificēt par tīri formālu vai administratīvu Regulas Nr. 794/2004 4. panta 1. punkta izpratnē, jo tas varēja ietekmēt atbalsta pasākuma saderību ar kopējo tirgu. Šajā ziņā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 178. punktā konstatēja, ka apstiprinājuma lēmumā bija tieši minēts nosacījums, ka pieteikums atbalsta saņemšanai ir obligāti jāiesniedz pirms projektu īstenošanas uzsākšanas; šis ir nosacījums, kuru Komisija vienmēr piemēro reģionālā atbalsta shēmu apstiprināšanai, kā tas izriet no 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta.

95 Tātad, kvalificējot strīdīgo atbalstu par jaunu un prettiesisku atbalstu, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nevienu kļūdu tiesību piemērošanā. Līdz ar to šis pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Pamats par acīmredzamu kļūdu novērtējumā saistībā ar attiecīgā atbalsta veicinošo iedarbību

Lietas dalībnieku argumenti

96 *HGA* un *Regione autonoma della Sardegna* pārmet Vispārējai tiesai, pirmkārt, ka tā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka kritērijs par pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanu pirms darbu uzsākšanas ir neatspēkojama prezumpcija atbalsta veicinošajai iedarbībai. Šis kritērijs, kas dodot priekšroku tīri formālai pieejai, izrietot no "soft law" akta, kam nav saistošas tiesiskas iedarbības. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 226. punktā tādējādi esot noliegusi atbalsta veicinošo iedarbību, neņemot vērā citus lietas apstākļus.

97 *HGA* un *Regione autonoma della Sardegna*, otrkārt, kritizē pārsūdzētā sprieduma 232. un 233. punktu, atbilstoši kuriem veicinoša iedarbība varot būt tikai tādai atbalsta shēmai, kuru Komisija ir atzinusi par saderīgu ar kopējo tirgu. Prasītājas apgalvo, ka no Vispārējās tiesas 2002. gada 14. maija sprieduma lietā T-126/99 *Graphischer Maschinenbau*/Komisija (*Recueil*, II-2427. lpp.) izriet, ka arī nepaziņotam atbalstam var būt veicinoša iedarbība.

98 Treškārt, visi lietas dalībnieki uzskata, ka Vispārējā tiesa ir nepamatoti atzinusi par neatbilstošiem veselu virkni tādu apstākļu, kuri apstiprināja, ka prasītāji tika pamudināti uzsākt attiecīgos darbus, proti:

— pārliecību, ka attiecīgais atbalsts tiks saņemts, ņemot vērā faktu, ka prasītāji bija izpildījuši visus Likumā Nr. 9/1998 paredzētos nosacījumus;

— faktu, ka *Regione autonoma della Sardegna* ietilpst LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētajos reģionos;

— faktu, ka tie bija izmantojuši agrāku atbalsta shēmu, kas bija pielīdzināma strīdīgajai shēmai, un

— faktu, ka tie bija atteikušies pretendēt uz dažādiem atbalstiem, lai saņemtu attiecīgo atbalstu.

99 Ceturtkārt, *Regione autonoma della Sardegna* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav aplūkojusi argumentu, ka hronoloģiski nebūtu iespējams ņemt vērā prasību, ka darbi ir jāuzsāk pēc pieteikuma iesniegšanas, jo šī prasība pirmoreiz tika paredzēta 1998. gada pamatnostādnēs.

100 Piektkārt, *Grand Hotel Abi d'Oru* un *Timsas* kritizē pārsūdzētā sprieduma 226.–228. punktu, kuri neesot pamatoti vai vismaz esot nepietiekami vai pat pretrunīgi pamatoti. Lietas īpašie apstākli un tostarp fakts, ka prasītāji bija izmantojuši agrāku atbalsta shēmu, kas ir pielīdzināma strīdīgajai shēmai, pierādot, nevis ka atbalstam bija veicinoša iedarbība attiecībā uz prasītājiem, bet gan ka atbalstam kopumā piemīt šāda iedarbība.

101 Komisija atbild, ka Tiesa ir apstiprinājusi 1998. gada pamatnostādņu piemērojamību nepaziņotu atbalstu shēmām arī tad, ja šīs shēmas ir piemērotas pirms pamatnostādņu pieņemšanas. Šī iestāde turklāt apgalvo, ka 1998. gada pamatnostādnes tika publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 1998. gada 10. martā, proti, vienu dienu pirms Likuma Nr. 9/1998 pieņemšanas un gandrīz mēnesi, pirms šis likums stājās spēkā. Līdz ar to tās bija pilnībā pieejams strīdīgās shēmas saņēmējiem.

102 Turklāt fakts, ka bija izpildīti visi Likumā Nr. 9/1998 paredzētie nosacījumi, neļaujot gūt nekādu pārliecību par šī atbalsta piešķiršanu, kamēr Komisija to nav apstiprinājusi. Tādējādi, kaut arī *Regione autonoma della Sardegna* ir organizācija, kura principā var saņemt valsts reģionālo atbalstu, tomēr tas nenozīmē, ka par saderīgu ar kopējo tirgu var automātiski atzīt jebkuru atbalstu, ko piešķir šim reģionam. Katrā ziņā pārsūdzētā sprieduma 232. un 233. punktā Vispārējā tiesa esot vienīgi atbildējusi uz prasītāju argumentu par to, ka Likuma Nr. 9/1998 stāšanās spēkā vien sniedza pārliecību uzņēmumiem, ka tie varēs saņemt strīdīgo atbalstu.

Tiesas vērtējums

103 LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka atbalstu, kas veicina ekonomikas attīstību apgabalos, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems vai kur valda liels bezdarbs, var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

104 Tādējādi Komisija ir tiesīga atteikt piešķirt atbalstu, ja tas neveicina tādu atbalsta saņēmēju uzņēmumu uzvedību, kura palīdz sasniegt kādu no LESD 107. panta 3. punktā minētajiem mērķiem. Šādam atbalstam tātad ir jābūt nepieciešamam, lai sasniegtu šajā tiesību normā paredzētos mērķus tādējādi, ka bez tā ar tirgus likumu darbību vien nevarētu panākt no saņēmējiem uzņēmumiem, ka tie rīkotos tā, lai veicinātu šo mērķu sasniegšanu (šajā ziņā skat. 1980. gada 17. septembra spriedumu lietā 730/79 *Philip Morris Holland*/Komisija, *Recueil*, 2671. lpp., 16. un 17. punkts). Atbalsts, kas uzlabo atbalstu saņemošā uzņēmuma finansiālo situāciju un nav nepieciešams LESD 107. panta 3. punktā paredzēto mērķu sasniegšanai, nevar tikt atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu (skat. 2008. gada 15. aprīļa spriedumu lietā C-390/06 *Nuova Agricast*, Krājums, I-2577. lpp., 68. punkts).

105 No iepriekš minētajiem elementiem izriet, ka saistībā ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu, lai plānotais atbalsts būtu saderīgs ar kopējo tirgu, tam ir jābūt nepieciešamam mazāk attīstītu reģionu attīstībai. Šādam nolūkam ir jāpierāda, ka, ja nebūtu plānotā atbalsta, tad nebūtu veikti ieguldījumi, kas paredzēti, lai sekmētu attiecīgā reģiona attīstību. Turpretī, ja izrādās, ka šāds ieguldījums būtu veikts arī bez plānotā atbalsta, tad ir jāsecina, ka vienīgās šī atbalsta sekas ir tādas, ka tiek uzlabota atbalstu saņemošā uzņēmuma finansiālā situācija, vienlaikus neizpildot LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzēto nosacījumu, proti, ka tam ir jābūt nepieciešamam mazāk attīstītu reģionu attīstībai.

106 Attiecībā uz kritērijiem, pēc kuriem ir jānovērtē reģionālā atbalsta nepieciešamības raksturs, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 215. punktā secināja, ka pieteikuma atbalsta saņemšanai iepriekšējs raksturs salīdzinājumā ar ieguldījuma projekta uzsākšanu ir vienkāršs kritērijs, kas ir piemērots un atbilstošs, lai ļautu Komisijai prezumēt, ka iecerētais atbalsts ir nepieciešams.

107 Šajā apelācijas sūdzībā šis secinājums nav apstrīdēts.

108 Turklāt pārsūdzētā sprieduma 226. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka ir jāizvērtē, vai prasītāji ir pierādījuši, ka pastāvēja apstākļi, ar kuriem var pierādīt strīdīgās atbalsta shēmas nepieciešamo raksturu, pat ja pieteikumi nebija iesniegti pirms attiecīgo projektu īstenošanas sākuma.

109 No tā izriet, ka, pirmkārt, pārmetums par to, ka Vispārējā tiesa kritērijam par atbalsta piešķiršanas pieteikuma iepriekšēju iesniegšanu esot piešķīrusi neatspēkojamas prezumpcijas spēku, lai novērtētu atbalsta nepieciešamo raksturu, ir radies no acīmredzami kļūdainas pārsūdzētā sprieduma interpretācijas. Vispārējā tiesa tieši ir atzinusi, ka minēto nepieciešamo raksturu varētu pierādīt, pamatojoties arī uz citiem kritērijiem, nevis tikai iepriekš minēto.

110 Šī paša iemesla dēļ nav efektīvi kritizējošie argumenti par iepriekš minētā kritērija formālo raksturu un saistošas tiesiskas iedarbības neesamību tādam "soft law" aktam kā pamatnostādnēm.

111 Otrkārt, attiecībā uz šī sprieduma 98. punktā minētajiem apstākļiem, ar kuriem, kā apgalvo prasītāji, var pierādīt, ka strīdīgajam atbalstam bija veicinoša loma viņu īstenotajos projektos, pirmām kārtām ir jāapskata arguments par to, ka *Regione autonoma della Sardegna* ir reģions, uz kuru attiecas LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunkts.

112 Kaut arī ir tiesa, ka šis apstāklis ir obligāts nosacījums, lai varētu piemērot LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunkta izņēmuma tiesību normu, tomēr šis apstāklis nenozīmē, kā to arī apgalvo Komisija, ka jebkurš atbalsta projekts, kuru varētu īstenot šajā reģionā, būtu automātiski uzskatāms par nepieciešamu tā attīstībai. Tātad ar šo apstākli vien strīdīgo atbalsta shēmu nevar kvalificēt par tādu, kas ir nepieciešama šī reģiona attīstībai.

113 Otrkārt, attiecībā uz visu prasītāju minētajiem apstākļiem par to, ka tie bija izmantojuši agrāku atbalsta shēmu, kas bija pielīdzināma strīdīgajai shēmai, kā arī faktu, ka tie bija atteikušies pretendēt uz dažādiem atbalstiem, lai saņemtu attiecīgo atbalstu, ir jāatgādina, kā to ir izdarījusi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 227. punktā, ka apstrīdētā lēmuma priekšmets bija atbalsta shēma, nevis individuālais atbalsts. Vispārējā tiesa no tā secināja, ka Komisijai tātad nebija pienākuma izvērtēt individuālo saņēmēju īpašos apstākļus. Līdz ar to tā noraidīja kā neatbilstošus argumentus, kas attiecas uz saņēmēju īpašo situāciju vai uzvedību.

114 Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu kļūdu tiesību piemērošanā. No Tiesas judikatūras izriet, ka atbalsta shēmas gadījumā Komisija var aprobežoties ar attiecīgās shēmas īpašību izpēti, lai sava lēmuma pamatojumā novērtētu, vai šai shēmai piemīt nepieciešamais raksturs kāda no LESD 107. panta 3. punktā paredzētajiem mērķiem sasniegšanai. Tādējādi Komisijai lēmumā par šādu shēmu nav pienākuma analizēt atbalstu, kas saskaņā ar šādu shēmu ir piešķirts katrā individuālā gadījumā. Katra attiecīgā uzņēmuma individuālā situācija ir jāpārbauda tikai atbalsta atgūšanas stadijā (skat. 2011. gada 9. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P *Comitato* "Venezia vuole vivere"/Komisija, Krājums, I-4727. lpp., 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

115 Apstākļi, kuru dēļ daži atbalsta saņēmēji esot, pirmkārt, izmantojuši agrāku atbalsta shēmu, kas ir pielīdzināma strīdīgajai shēmai, un, otrkārt, atteikušies pretendēt uz dažādiem pabalstiem, lai saņemtu attiecīgo atbalstu, attiecas uz dažu atbalstu saņēmēju individuālo situāciju, nevis vispārējām strīdīgās atbalsta shēmas raksturiezīmēm. Vispārējā tiesa tātad nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka šos apstākļus par nesvarīgiem, lai novērtētu atbalsta shēmas nepieciešamības raksturu.

116 Treškārt, attiecībā uz argumentu par to, ka Likuma Nr. 9/1998 stāšanās spēkā vien esot mudinājusi prasītājus veikt attiecīgos ieguldījumus, jo tie izpildīja visus šajā likumā paredzētos pamata nosacījumus, lai saņemtu atbalstu, pietiek norādīt, ka atbilstošās tiesību normas, ar kurām ir ieviesta strīdīgā atbalsta shēma, neaprobežojas ar Likumu Nr. 9/1998, bet gan tas ir ticis papildināts vispirms ar Rīkojumu Nr. 285/1999 un pēc tam ar Rezolūcijām Nr. 33/3, Nr. 33/4 un Nr. 33/6, kā tas arī izriet no Vispārējās tiesas veiktajiem konstatējumiem pārsūdzētajā spriedumā.

117 Šiem strīdīgās atbalsta shēmas juridisko ietvaru papildinošajiem aktiem ir īpaša nozīme šajā lietā. Pirmām kārtām, no pārsūdzētā sprieduma 169. punkta izriet, ka *Regione autonoma della Sardegna* nekad nav noliedzis ne savā sarakstē ar Komisiju, ne Vispārējā tiesā, ka tas ir uzņēmies saistības piešķirt atbalstu tikai projektiem, kuri uzsākti pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas.

Turklāt Itālijas iestādes ir apliecinājušas Komisijai, kā tas arī izriet no pārsūdzētā sprieduma 5. punkta, ka strīdīgā atbalsta shēma attieksies vienīgi uz "turpmāk" realizējamajiem projektiem un ka šis nosacījums tiks apstiprināts Likuma Nr. 9/1998 īstenošanas noteikumos.

118 Otrām kārtām, kā to arī ir konstatējusi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 235. punktā, tas, vai attiecīgajiem ieguldījumu projektiem var piešķirt atbalstu, nekādi neizriet no minētajā likumā paredzētās shēmas.

119 Tātad Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 236. punktā ir pamatoti noraidījusi argumentu saistībā ar Likuma Nr. 9/1998 stāšanos spēkā.

120 Ceturtkārt, attiecībā uz argumentu par to, ka Vispārējā tiesa neesot izskatījusi apgalvojumu, ka Itālijas iestādēm un atbalsta saņēmējiem nebija iespējams ņemt vērā 1998. gada pamatnostādnes, pietiek izdarīt atsauci uz pārsūdzētā sprieduma 186. punktu, kurā Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka tiesību norma, kas strīdīgo shēmu padara par nelikumīgu un nesaderīgu ar kopējo tirgu, ir minēta nevis Likumā Nr. 9/1998, bet gan Rezolūcijā Nr. 33/6, kura acīmredzami ir pieņemta pēc datuma, kurā 1998. gada pamatnostādnes kļuva pilnībā piemērojamas.

121 Piektkārt, attiecībā uz *Grand Hotel Abi d'Oru*, kā arī *Timsas* izvirzītajiem pārmetumiem, kuri ir aplūkoti šī sprieduma 100. punktā, ir jānorāda, ka Vispārējās tiesas atbildē, kas ir izklāstīta pārsūdzētā sprieduma 226.–228. punktā, kā arī izriet no šī sprieduma 113.–115. punktā ietvertajiem apsvērumiem, nav pieļauti trūkumi pamatojumā, kā arī tajā sniegtais pamatojums nav nepietiekams vai pretrunīgs.

122 Visbeidzot, attiecībā uz *HGA* un *Regione autonoma della Sardegna* kritiku, ka pārsūdzētā sprieduma 232. un 233. punktā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, ir jākonstatē, ka šī kritika nav efektīva, jo ar to nevar panākt pārsūdzētā sprieduma atcelšanu, ņemot vērā, ka šis spriedums ir pietiekami pamatots ar motīviem, kuri ir atkārtoti šī sprieduma 111.–121. punktā.

123 Līdz ar to šis pamats ir jānoraida daļēji kā nepamatots un daļēji kā neefektīvs, jo katrā ziņā apstiprinājuma lēmumam bija pretrunā, ka atbalsts tiktu piešķirts, ja pieteikums par atbalsta saņemšanu ir ticis iesniegts pēc darbu uzsākšanas.

Pamats par objektivitātes un konkurences aizsardzības principu pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

124 *HGA* pārmet Vispārējai tiesai, ka, nenolemjot, ka prasītājiem būtu vajadzējis piemērot tādu pašu attieksmi kā desmit uzņēmumiem, kuri iesniedza savus pieteikumus ne vien pirms darbu uzsākšanas, bet arī pirms Rezolūciju Nr. 33/4 un Nr. 33/6 pieņemšanas, tā ir pārkāpusi objektivitātes un konkurences aizsardzības principus.

125 Komisija pret šo pamatu izvirza iebildi par nepieņemamību.

Tiesas vērtējums

126 No LESD 256. panta, Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas un tās Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunkta izriet, ka apelācijas sūdzībā precīzi jānorāda tā sprieduma apstrīdētās daļas, kura atcelšana tiek pieprasīta, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti izvirzīti šī lūguma atbalstam (iepriekš minētais 2011. gada 9. jūnija spriedums lietā *Diputación Foral de Vizcaya* u.c./Komisija, 78. punkts).

127 Toties šajā lietā *HGA* vienīgi atkārto argumentus, ko tā ir izvirzījusi pirmajā instancē, precīzi nenorādot pārsūdzētā sprieduma apstrīdētās daļas un iemeslus, kuru dēļ Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, noraidot iepriekš minētos argumentus.

128 Tātad šis pamats ir jānoraida kā nepieņemams.

Pamats par tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

129 *HGA* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzētā sprieduma 274., 275. un 281. punktā ir uzskatījusi, ka prasītāju tiesisko paļāvību nevarēja ņemt vērā tādēļ, ka apstiprinājuma lēmumā bija tieši noteikta prasība, ka pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas. Vairumam no prasītājiem esot bijis zināms tikai fakts, ka Likums Nr. 9/1998 ir ticis paziņots Komisijai un ka tā to ir apstiprinājusi. *Regione autonoma della Sardegna* neesot informējusi prasītājus par nosacījumu, ka vispirms ir jāiesniedz pieteikums par atbalsta saņemšanu, un tiem ir iesniegta apstiprinājuma lēmuma kopija, kurā šis nosacījumus nebija ietverts. Turklāt šī lēmuma publikācijā *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* šis nosacījums neparādoties. Šādos apstākļos garantijas no valsts iestādēm esot pamatojušas prasītāju tiesisko paļāvību.

130 *Regione autonoma della Sardegna* piebilst, ka atbalsta saņēmējiem varēja būt tiesiskā paļāvība attiecībā uz pasākuma saderību ar iekšējo tirgu, jo tie ir uzsākuši darbus tikai pēc attiecīgā atbalsta paziņošanas Komisijai. Prasītāju tiesiskā paļāvība nebūtu jāņem vērā tikai gadījumā, ja par šo atbalstu nebūtu paziņots, ka tas šajā lietā neesot.

131 Komisija uzskata, ka šis pamats izriet no pārsūdzētā sprieduma nepilnīgas un kļūdainas interpretācijas, ņemot vērā, ka par atbalsta shēmu, kura ir ieviesta ar Likumu Nr. 9/1998, kas ir grozīts ar Rezolūciju Nr. 33/6, nekad nav ticis paziņots. Turklāt šī iestāde neesot sniegusi pat ne mazākās garantijas par minētās shēmas saderību ar iekšējo tirgu.

Tiesas vērtējums

132 Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 273. punktā ir pamatoti norādījusi, ka tiesības atsaukties uz tiesisko paļāvību ir tad, ja Savienības kompetentās iestādes ieinteresētajai personai ir sniegušas precīzu, beznosacījumu un saskaņotu apliecinājumu no kompetentiem un uzticamiem avotiem. No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka uz šīm tiesībām var atsaukties ikviena persona, kurai kāda Savienības iestāde vai struktūra, sniedzot tai precīzus solījumus, ir radījusi pamatotas cerības. Par šādiem solījumiem uzskata jebkādā veidā paziņotu precīzu, beznosacījumu un saskaņotu informāciju (skat. it īpaši 2010. gada 16. decembra spriedumu lietā C-537/08 P *Kahla Thüringen Porzellan*/Komisija, Krājums, I-12917. lpp., 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

133 Šajā lietā no Vispārējā tiesā iesniegtajiem materiāliem izriet, ka neviena Savienības iestāde vai struktūra nav sniegusi nekādu precīzu, beznosacījumu un saskaņotu apliecinājumu, ar ko var pierādīt strīdīgās shēmas saderību.

134 Turklāt ir jānorāda, kā to arī ir uzsvērusi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 274. un 275. punktā, ka atsaukties uz tiesisko paļāvību par valsts atbalsta likumību pēc būtības var vienīgi tad, ja nepastāv izņēmuma apstākļi un ja šis atbalsts ir piešķirts, ievērojot LESD 108. pantā paredzēto procedūru. Šajā lietā apstiprinājuma lēmumā bija norādīts, ka Komisijas apstiprinājums attiecas vienīgi uz atbalstu projektiem, kuri bija uzsākti pēc pieteikumu atbalsta saņemšanai iesniegšanas, un strīdīgais atbalsts,

kas neatbilda šiem nosacījumiem, ievērojot LESD 108. pantā paredzēto procedūru, netika piešķirts. Strīdīgā atbalsta saņēmēji tātad principā nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību par minētā atbalsta likumību.

135 Turpinot – apstāklim, ka, pirmkārt, valsts iestādes, kā apgalvots, nav nosūtījušas strīdīgā atbalsta saņēmējiem kopiju ar pilnu apstiprinājuma lēmuma tekstu un, otrkārt, ka šī lēmuma publikācijā *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* nebija minēts nosacījums par pieteikuma atbalsta saņemšanai iepriekšējo raksturu, nav nozīmes, lai izvērtētu šo pamatu. Saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 20. panta 3. punktu pēc attiecīga lūguma visas ieinteresētās personas saņem visu to Komisijas lēmumu kopijas, kas pieņemti saskaņā ar šīs regulas 4. un 7. pantu, 10. panta 3. punktu un 11. pantu.

136 Visbeidzot *Regione autonoma della Sardegna* arguments par to, ka fakts, ka darbi ir uzsākti pēc atbalsta paziņošanas, esot pietiekams, lai pamatotu atbalsta saņēmēju tiesisko paļāvību attiecībā uz pasākuma saderību, katrā ziņā ir neefektīvs, jo šajā lietā par strīdīgo atbalsta shēmu netika paziņots Komisijai, kā to ir norādījusi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 188. punktā.

137 Tātad pamats par tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu ir jānoraida kā nepamatots.

138 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jānoraida visa apelācijas sūdzība.

Par tiesāšanās izdevumiem

139 Saskaņā ar Reglamenta 184. panta 2. punktu, ja apelācija nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz tā paša reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tiem spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež tiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) apelācijas sūdzības noraidīt;

2) prasītāji atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]